

IK BEN HIER LIEVER NIET ALLEEN

Over verbondenheid

Eerste druk februari 2026

© Copyright 2026 MARJOLEINE DE VOS

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaargemaakt, op welke wijze ook, zonder voor-
afgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Marjoleine de Vos

Ik ben hier liever niet alleen

Over verbondenheid

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

Er is een beest
dat begint als vlinder
verrukkelijk, loszinnig
dan stilstand
popvorm, in de hand te houden
niet veel mee te beleven

soms nog een derde stadium
veelpotig monster
wegvretend wat er nog
aan binding in de weg stond

D. Hillenius, *Het romantisch mechaniek* (1969)

Een vrijwilliger van het hospice komt kijken hoe het gaat. 'Ik blijf vannacht hier slapen,' zeg ik. En vraag er meteen achteraan aan Huib: 'Als je dat wilt?' Nog voor ik het vraagteken heb uitgesproken heeft hij al ja gezegd.

Gisteren is hij gevallen toen hij probeerde alleen van de wc te komen, met zijn hoofd op de tegels van de badkamervloer. 'Maar roep dan toch!' zei ik verschrikt. Mijn vijf jaar jongere broer, die er ook was, begreep zijn jongere broer wel. Je wilt de dingen nu eenmaal zelf doen, je niet overgeven aan zwakte.

Ik wil me juist wel overgeven aan zwakte, ik bedoel: aanvaarden wat zo is als het zo is. Niet vechten waartegen niet gevochten kan worden. De jongens, ze zijn al lang mannen, mijn drie broers, zijn zo niet.

Als het licht uit is en ik net in slaap begin te vallen hoor ik Huib overeind komen. Ik help hem naar de wc en wacht tot hij vindt dat hij er af kan, zonder dat er daar iets is gebeurd, hij heeft een katheter en eet niets. Ik probeer hem ervan te overtuigen dat hij kan blijven

liggen, hij is zo zwak, dat opstaan vermoeit hem zo. Maar even later zit hij weer op de rand van zijn bed, schiet ik weer toe. Als hij voor de derde keer overeind komt, ga ik naast hem op het bed zitten en duw hem voorzichtig terug. Ik leg zijn benen recht, houd mijn arm om zijn schouders en hoofd. Ik zit in een erg ongemakkelijke draai, dus ik strek me voorzichtig uit op het bed. Ik moet mijn spieren spannen om er niet af te vallen maar het gaat. Mijn ene arm boven zijn hoofd, mijn andere arm over hem heen. Hij pakt die arm vast en valt in slaap.

Uren liggen we zo. De nachtverpleegster komt voorzichtig kijken omdat ze zo lang niets heeft gehoord. ‘Wat is hij rustig bij u.’

Grote zus en haar kleine broertje. We zijn weer terug bij ooit.

Twee dagen later sterft hij. Zijn middelste broer en ik zitten ieder aan een kant van het bed, we houden zijn hand vast, zeggen zachtjes dat we bij hem zijn – tot er niemand meer is om bij te zijn.

Zo’n vijfendertig jaar geleden lag hij met een overdosis heroïne in kritieke toestand in het ziekenhuis. Ik weet dat ik me toen afvroeg of ik het erg zou vinden als hij zou sterven. Misschien, dacht ik, zou het wel een opluchting zijn. Ook de laatste vijftien jaar heb ik, ik geef

het toe, meer dan eens die gedachte gehad, als ik voor de zoveelste keer over hem liep te piekeren. Alsof met zijn dood vooral veel opgelost zou zijn. Alsof er niet ook iets zou verdwijnen.

We kenden elkaar niet goed. Ik wist niet veel van zijn leven, ik begreep eigenlijk niet waarom zijn leven zo gelopen is, noch waarom ik me zo hardnekkig met hem verbonden bleef voelen. En hoe konden we nu ineens zo nabij zijn? Niets begrijp je.

Een lichaam aanraken

Het paard stond een beetje dromerig over zijn hek uit te kijken toen ik langsfietsde, maar het zag me wel, en terwijl ik doorreed welde het verlangen op om mijn hand op zijn hals te leggen. Ik kon meteen al alles voelen: de korte gladde haartjes, de warmte van zijn huid, de nabijheid van het hoofd met de zachte neus.

Dat verlangen overvalt me wel vaker. Als een koe in de zon ligt, het glanzende lijf behaaglijk in het gras, of als een hond je vrolijk tegemoetkomt en geïnteresseerd aan je hand snuffelt, een kat zich tegen je heen wrijft.

Vissen roepen het niet op, te koud. Vogels ook niet zo, al voel ik soms, verbeeld, wel hun warme levende lijfje, het kloppende hart onder de veren, het geringe gewicht. Ik ken het van een kip oppakken of een eend (een tamme die terug moet in zijn weitje), en hoe ontroering je dan overvalt om hun in leven zijn.

Les Murray, de Australische dichter, schreef eens een gedicht over zijn ontmoeting met een ijsvogel die tegen een ruit was gevlogen en versuft op zijn hand lag. ‘en met die / stormram van een bek opengesperd // ge-

kneusd fruit van binnen, / kroop hij over mijn knokkels / en sloot mijn uitgestoken vinger / in ringen van vogelpootjes' (vertaling Menno van der Beek). We zien de kleine kobaltblauwe duiker met zijn grote dolksnavel op de hand van de dichter zitten, je voelt de kleine ijzerdraadpootjes om je eigen vinger.

Met in het wild levende dieren komt er nog een andere sensatie bij, het gevoel echt iets te hebben meegemaakt toen een haas of ree, argeloos, jouw kant op kwam en roerloos bleef staan, jijzelf ook roerloos, tot-ie zich omdraaide en wegsprong. Dat het dier zich liet zien, dat het je zag – dat doet iets in je bewegen. Het heeft te maken met vertrouwen en argeloosheid, even ben je niet de vijand. Even kun je je verbeelden dat je net zo thuishoort op deze wereld als zij. Maar zo is het niet, het is 'Zoals ze zeggen', de titel van een gedicht van de Amerikaanse dichter Robert Creeley:

Onder de boom op wat
zacht gras zat ik, ik

keek hoe twee gelukkige
spechten verstoord

werden door mijn aanwezigheid. En
waarom niet, dacht ik bij

mezelf, waarom
niet.

Ja waarom niet? Ze hebben alle reden om verstoord te zijn, maar voor jezelf denk je dat het nu, bij jou, misschien anders ligt, dat ze jou zouden kunnen vertrouwen, en even hoop je dat ze dat zullen doen. Maar nee, je hebt ze alleen maar gehinderd.

Waarom wil je een dier aanraken, je wang tegen de paardenhals leggen, de hond over zijn kop kroelen, de kat aan het spinnen krijgen, de big knuffelen, zelfs al weet je dat de big dat helemaal niet wil? Op straat heb ik nooit de neiging om vreemde mensen te aaien.

Laatst zat ik met een teruggevonden knuffelbeest in mijn handen en voor ik wist wat ik deed, had ik het – het was een wat slappe hond met hangoren – op schoot gezet zodat zijn kop op tafel lag en aaide ik het pluchen ruggetje. Er ontbrak duidelijk iets, leven, warmte, maar toch bewoog de verbeelding al een beetje en liet weten dat de hond dit ook prettig vond. Ik zou een heel geschikte bejaarde zijn om een robotzeehondje bij op schoot te zetten, of een dito kat die reageert op knuffels dankzij sensoren.

Maar die sensatie van een ontmoeting, van iets meegemaakt te hebben zal de robot toch niet geven. Bij de vreugde van de ervaring een levend wezen ontmoet te

hebben hoort vrije wil, en dat bedoel ik niet in filosofische zin, maar gewoon dat een dier ook weg kan rennen of vliegen. Het hoeft je aanwezigheid, laat staan je aanhankelijkheid, niet te verdragen. Het kan en gaat weer weg en dat is goed.

Murray verklaart niet waarom de ijsvogelaanwezigheid zo'n indruk maakt, hij beschrijft alleen maar het dier op zijn hand dat weer op adem kwam, en hoe ze wel bijna twintig minuten zo samen zaten 'alsof we terugkeken of / uitkeken naar de prehistorie'.

Terugkeken of uitkeken naar het woordeloos in leven zijn. De warme huid, het kloppende hart. De nabijheid van een ander levend wezen. Het is denk ik alomtegenwoordig het verlangen naar het paradijs, en dat is iets anders, dat besef ik, dan uitkijken naar de prehistorie die heus niet zo paradijselijk was. Mensen hebben zich altijd voorgesteld dat in het paradijs de dieren aanwezig waren zonder dat ze elkaar of ons opvraatten en dus zonder zich te verschuilen, zonder te vluchten. Er was vanzelfsprekendheid. Dat is waar je naar verlangt als je een dier ziet. Dat het je vanzelfsprekend zou aanvaarden.

Als je doordenkt begrijp je ook wel dat er zonder vluchtimpuls en zonder agressie ook niet meer zoveel te beleven zou zijn aan de ontmoeting, juist de kloof, het anders-zijn van een dier, maakt het overbruggen de moeite waard. Maar daar gaat het niet om. Het gaat